

*„Poznanie rzeczywistości przez pryzmat
sztuki – prowadzi człowieka do poszukiwania,
dostrzegania i doznawania piękna, a ono nie poucza,
lecz raduje i nasycza naszą świadomość,
nasze zmysły, wyobraźnię i uczucia – podobnie
jak chleb i woda sycą nasze ciało”*

(S. Szuman)

Twórczość małego dziecka.

Sztuka towarzyszy dziecku od najmłodszych lat i pojawia się przy wielu czynnościach. Jest stałym elementem jego pobytu w szkole czy w przedszkolu. Rozwija zainteresowania i umiejętności, sprzyja rozwojowi wszechstronnej osobowości ucznia. Poprzez działania twórcze dzieci mogą wyrazić siebie, a wiek szkolny podobnie jak przedszkolny jest optymalnym etapem rozwoju, w którym wrażliwość emocjonalna, aktywność w działaniu, chłonność umysłowa, tendencje naśladowcze i plastyczność wychowania są podstawą do kształtowania postaw twórczych. Przedszkole i szkoła wprowadza natomiast małego człowieka w świat wartości estetycznych spotkanych w codziennym życiu i obecnych we wszelkiego rodzaju działaniach artystycznych.

Twórczość jako jeden z elementów kształcenia małego człowieka daje radość, pobudza aktywność, wyobraźnię, wrażliwość i harmonię ruchów, umacnia dobre samopoczucie. Ponadto celem wychowania estetycznego, bo tak można nazwać wszelkie działania artystyczne, jest rozwijanie wrażliwości, poszerzanie skali wzruszeń oraz wzbogacania własnej ekspresji dziecka. Każda z dziedzin tej działalności zawiera jeszcze inne właściwe sobie założenia.

Ekspresja muzyczna uwrażliwia na wartość i piękno wytworów muzyki. Wpływa na rozwój uzdolnień i zainteresowań muzycznych, kształtuje emocjonalny stosunek wychowanka do poznawanej rzeczywistości, rozwija aktywność i motywacje do działania. Ponad to zajęcia z zakresu muzyki kształtują poczucie rytmu i tempa, uwrażliwiają na dynamikę, agogikę, elementy melodyczne a także rozwijają umiejętność słuchania. Uczą także poruszania się i operowania głosem.

Z kolei wszelkiego rodzaju formy teatralno – literackie zapoznają dzieci z językiem mówionym i pisanym, wzbogacają przeżycia i wyobraźnię. Są także doskonałym sposobem do kształtowania stosunku wobec samego siebie i otaczającej rzeczywistości oraz budzenia potrzeby obcowania z literaturą piękną. Ponad to wpajają dzieciom kulturę żywego słowa i rozwijają ich własną ekspresję. Zajęcia dramatyczne i inne formy teatralne pełnią w życiu funkcję poznawczą, wychowawczą – moralną, a także dostarczają dziecku radości

i zabawy. Wytwory tej dziedziny przekazują uczniom informacje o otaczającym świecie, stwarzają świat umowny, fikcyjny, który pozwala, głębiej poznać i zrozumieć rzeczywistość. Poprzez działania teatralne dziecko poszerza doświadczenia życiowe, kształtuje stosunek do naczelnych wartości takich jak: piękno, prawda, sprawiedliwość. Zarówno literatura, jak i elementy teatru rozbudzają wrażliwość moralną, dostarczają wzorców postępowania, w wyniku czego kształtuje się postawa małego człowieka do samego siebie i innych. Działalność literacko – teatralna w młodszym wieku szkolnym lub przedszkolnym przenosi w świat baśni i własnych wyobrażeń, zachęca do ekspresji słownej, wzbogaca zasób słownictwa. Dodatkowo rozwija aparat artykulacyjny, jest źródłem wiedzy i informacji, a także rozwija myślenie i wrażliwość estetyczną.

Najwięcej satysfakcji sprawiają dzieciom jednak zajęcia plastyczne, gdyż wynikiem tych działań są „namacalne” efekty ich pracy. Dziecko może dotknąć i zobaczyć to, co stworzyło. Małe dziecko zaczyna swą edukację plastyczną od obserwacji i doświadczenia, a co za tym idzie od poznawania rzeczywistości. Rozwija w ten sposób spostrzegawczość, przygotowuje się do uczestnictwa w życiu kulturalnym. Szczególnie etap wczesnoszkolny i przedszkolny sprzyja rozwijaniu własnej ekspresji zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami, właściwymi dzieciom w tym wieku. Ekspresja plastyczna kształtuje wyobraźnię i uczucia, rozwija twórczą inicjatywę dziecka, pomysłowość, wiarę we własne siły, a także pobudza rozwój umysłowy i emocjonalny. Ponadto pomaga wyrażać przeżycia i spostrzeżenia gromadzone w kontaktach z otoczeniem, wzbogaca wiedzę uczniami o bliskim mu świecie. Przez wytwory plastyczne mały człowiek wyraża swoje emocje, oddaje nastrój, kształtuje wrażliwość estetyczną czyli wrażliwość na piękno.

Wszystkie dziedziny twórczości dziecka przybliżają mu obraz świata zrozumiały, jasny, przyjazny, piękny w swej logice, bliski, choć pełen tajemnic. Twórczość dziecka przedszkolnego i ucznia klas I-III wzmaga jego aktywność dając mu jednocześnie radość i odprężenie, stwarza podstawę do marzeń i fantazji, wywiera głęboki wpływ na rozwój jego osobowości. Działania muzyczne, plastyczne i literacko – teatralne realizowane często w sposób kompleksowy sprzyjają uzyskiwaniu ciekawych efektów dydaktycznych. Dzieła sztuki odkrywają przed wychowankami ciekawy i różnorodny świat dźwięków, kolorów, słów i kształtów, zachęcając do samodzielnego tworzenia. To z kolei daje dzieciom zadowolenie, kształtuje zdolność estetycznego postrzegania i smaku, rozwija wyobraźnię, rozszerza i pogłębia świadomość istnienia, wzbogaca wiadomości z zakresu etyki, jak również kształtuje pełną i wszechstronną świadomość. W młodszym wieku twórczość dziecka jest spontaniczna, nieograniczona przez wiadomości i pojęcia techniczne, niepohamowana. Tworzy ono „zawsze i wszędzie”, przez zabawy tematyczne, swobodne śpiewanie, rysując, malując, lepiąc dowolne kompozycje i kształty. I tu właśnie ważną rolę odgrywa nauczyciel. Powinien on

stworzyć dziecku możliwość tworzenia, wspierać jego działania i zachęcać do ich podejmowania. Nauczycie może inspirować wychowanka poprzez łączenie różnych form i dziedzin artystycznych, zapoznać uczniów z wytworami sztuki, przygotowywać do odbioru dzieł i jego własnej kreatywności. Twórczość małego dziecka jest procesem, w którym kształtuje się cała jego osobowość. Dzieje się to dzięki różnorodnym sposobom działania artystycznego oraz obcowania z dziełami sztuki należącymi do różnorodnych dziedzin. Ponadto wszystkie dyscypliny artystyczne rozwijają zmysły młodego człowieka. Często zajęcia z zakresu wychowania estetycznego rekompensują niepowodzenia w zakresie innych edukacji, zbliżają dzieci do siebie i ośmielają nieśmiały. Dają uczniom radość, która wynika z dynamizmu młodego organizmu, chęci poznania świata i ogólnej aktywności. Budują w uczniu poczucie własnej wartości i dostarczają satysfakcji. Dzięki niej młodzi artyści mają możliwość wzbogacania swojej wrażliwości oraz zdolności sądenia.

Mówiąc krótko, twórczość artystyczna małego dziecka pomaga w rozwoju jego wszechstronnej osobowości. *Wiąże bowiem działalność umysłową z fizyczną i harmonizuje je w jeden z najcenniejszych atrybutów tego co ludzkie.* Można więc pokusić się o stwierdzenie, iż twórczość dziecka jest fundamentem jego rozwoju.

BIBLIOGRAFIA:

1. J. Lasocki, J. Powroźniak, *Wychowanie muzyczne w szkole*, PWN, Kraków 1965
2. R. Więckowski, *Pedagogika wczesnoszkolna*, WSiP, Warszawa, 1993
3. J. Papuzińska, *Inicjacje literackie*, WSiP, 1981
4. M. Przychodzińska-Kaciczak, *Muzyka i wychowanie*, NK, Warszawa 1970
5. I. Wojnar, *Wychowanie przez sztukę*, PZWS, Warszawa 1965